21. Плєтникова І.Л. Визначення рівня і забезпечення економічної безпеки залізниці: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.07.04 / І. Л. Плєтникова; Харківська державна академія залізничного транспорту. – Х., 2001. – 15 с.

22. Ейтутіс Г. Оцінка економічної безпеки залізничного транспорту / Г. Ейтутіс // Економіст. – 2009. – №1. – С. 56–58.

23. Бондаренко О.М. Оцінка економічної безпеки авіакомпанії: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.04 / О. М. Бондаренко; Національний авіаційний університет. – К., 2004. – 24 с.

24. Капітула С.В. Оцінка та управління економічною безпекою підприємства (на прикладі гірничо-збагачувальних комбінатів України): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / С. В. Капітула; Криворіз. техн. ун-т. – Кривий Ріг, 2009. – 20 с.

25. Зима Л.М. Організаційно-економічні механізми управління економічною безпекою підприємств стратегічного значення: Автореф. дис… канд. екон. наук: 08.06.01./ Леонід Миколайович Зима; [Донецьк. нац. унів-т]. – Донецьк, 2004. – 12 с.

26. Франчук В.І. Теоретико-методологічні засади організації системи економічної безпеки акціонерних товариств: Дис… докт. екон. наук: 21.04.02./ Василь Іванович Франчук; [Львівс. держ. унів-т внутріш.справ]. – Львів, 2011. – 435 с.

27. Фінансова безпека підприємств і банківських установ [Текст]: Монографія. / За заг.ред. д.е.н., проф. А.О.Єпіфанова [А.О.Єпіфанов, Л.О.Пластун, В.С.Домбровський та ін.]. – Суми: ДВНЗ „УАБС НБУ”, 2009. – 295 с.

28. Болгар Т.М. Фінансова безпека банків в умовах ринкової трансформації економіки України: Автореф. дис… канд. екон. наук: 08.00.08./ Тетяна Миколаївна Болгар; [УАБС НБУ]. – Суми, 2009. – 21 с.

29. Артёменко Д.А. Механизм обеспечения финансовой безопасности банковской деятельности: Автореф. дис… канд. экон. наук: 08.06.01./ Дмитрий Анатольевич Артёменко; [Ростовский гос.унив-т]. – Ростов-на-Дону, 1999. – 30 с.

30. Єрмошенко А.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Анастасія Миколаївна Єрмошенко; [Київ. нац. торгов.-екон. у-т]. — Київ, 2006. — 20 с.

31. Погосова М.Ю. Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Марія Юріївна Погосова; [Харків. нац. екон. унів.]. – Київ, 2010. - 20 с.

32. Пластун О.Л. Розвиток системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Олексій Леонідович Пластун; [Укр. академ. банк. спр. НБУ]. — Суми, 2007. — 21 с.

33. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес Информ. – 1999. – №15–16. – С. 35–37.

34. Кузнєцова Т.В. Інтегральна оцінка фінансової безпеки підприємства /Т.В.Кузнєцова, Ю.Г.Ткачук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2010_4/20.pdf

Ключові слова: фінансова безпека підприємства (ФБП), підходи до оцінки ФБП.

Ключевые слова: финансовая безопасность предприятия (ФБП), подходы к оценке ФБП.

Key words: financial security of an enterprise (FSE), approaches to the estimation of FSE.

УДК 504.03

СТАЛЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Юсупова О. О., аспірант, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ

Юсупова О. О. Стале сільське господарства як важливий компонент екологічної безпеки.

Показано, що хоча сільське господарство є джерелом існування значної кількості населення світу, в ньому переважають тенденції екстенсивного використання ресурсів та збільшення навантаження на навколишнє середовище. Це вимагає зміни моделі розвитку сільського господарства з метою зменшення його негативного впливу на навколишнє середовище, а також підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Метою статті є аналіз поняття сталого сільського господарства та його структурних елементів, а також впливу сталого сільського господарства на досягнення Цілей розвитку тисячоліття. Для реалізації сформульованої мети розглянуто еволюцію поняття сталого сільського господарства та різні підходи до його визначення. Виокремлено три ключові елементи сталого сільського господарства: економічну стійкість, екологічну стійкість, соціальну відповідальність. Економічна стійкість потребує від сільськогосподарських виробників використання методів, що позитивно впливають на продуктивність фермерського виробництва.

© Юсупова О. О. , 2013
© Iusupova O., 2013

Екологічно стійке сільське господарство характеризується екологічно безпечною практикою ведення сільськогосподарського бізнесу і позитивним впливом на природні ресурси. Соціальна відповідальність полягає у забезпеченні високої якості життя як сільськогосподарських виробників, так і місцевої громади. Наведено вісім цілей глобального розвитку, а також показано вплив сталого сільського господарства на реалізацію кожної цілі. Висвітлено питання важливості фінансування сільськогосподарських НДДКР.

Юсупова А. А. Устойчивое сельское хозяйство как важный компонент экологической безопасности.

Показано, что хотя сельское хозяйство является источником существования значительного количества населения мира, в нем преобладают тенденции экстенсивного использования ресурсов и увеличения нагрузки на окружающую среду. Это требует изменения модели развития сельского хозяйства с целью уменьшения его негативного воздействия на окружающую среду, а также повышения эффективности сельскохозяйственного производства. Целью статьи является анализ понятия устойчивого сельского хозяйства и его структурных элементов, а также влияния устойчивого сельского хозяйства на достижение Целей развития тысячелетия. Для реализации сформулированной цели рассмотрены эволюция понятия устойчивого сельского хозяйства и различные подходы к его определению. Выделены три ключевых элемента устойчивого сельского хозяйства: экономическая устойчивость, экологическая устойчивость, социальная ответственность. Экономическая устойчивость требует от сельскохозяйственных производителей использование методов, которые положительно влияют на производительность фермерского производства. Экологически устойчивое сельское хозяйство характеризуется экологически безопасной практикой ведения сельскохозяйственного бизнеса и положительным воздействием на природные ресурсы. Социальная ответственность заключается в обеспечении высокого качества жизни как сельскохозяйственных производителей, так и местной общины. Приведены восемь целей глобального развития, а также показано влияние устойчивого сельского хозяйства на реализацию каждой цели. Освещены вопросы важности финансирования сельскохозяйственных НИОКР.

Iusupova O. Sustainable agriculture as an important component of environmental security.

It is shown that although agriculture is a source for living of a large part of the global population, it's still dominated by extensive use of resources and the increasingly heavier environmental burden. This requires change in agriculture development model, to reduce its negative effects for environment and enhance the efficiency of agricultural production. It can only be achieved by the sustainable development model. The article's objective is to analyze the concept of sustainable agriculture, its structural components and influence on implementation of the Millennium Development Goals. The objective is realized by analyzing evolution of the sustainable agriculture concept and various approaches to its definition, proposed by international organizations or fixed in legal documents. Three key components of sustainable agriculture are outlined, economic sustainability, ecological sustainability, and social responsibility. Economic sustainability requires use of methods by agricultural producers, which have positive effects for farm productivity. Environmentally sustainable agriculture features ecologically safe practices of agricultural business and positive effects for natural resources and wild nature. Social responsibility means high living standards for agricultural producers and local communities. Eight goals of global development are given (Millennium Summit); effects of sustained agriculture for implementation of each goal are shown. The importance of agricultural R&D financing is highlighted.

Постановка проблеми. Сільське господарство є джерелом існування майже 86% сільського населення світу та створює робочі місця для 1,3 млрд. дрібних земельних власників та працівників, які не володіють землею. Саме сільське господарство, разом з риболовством та лісним господарством, до 2050 року зможе додатково забезпечити продуктами харчування 2 млрд. чоловік. Водночас із тим, у сільському господарстві переважають тенденції екстенсивного використання ресурсів та збільшення навантаження на навколишнє середовище. Так, на сільське господарство припадає 12% світових викидів парникових газів, для його потреб використовується понад 70% світових запасів прісної води, активно вирубаються ліси тощо. Це вимагає зміни моделі розвитку сільського господарства з метою зменшення його негативного впливу на навколишнє середовище, а також підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Моделлю, що передбачає досягнення цих цілей, є сталий розвиток. Для сільського господарства така модель має особливе значення, оскільки стале сільське господарство є не лише джерелом економічного зростання, а й важливим компонентом екологічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем сталого розвитку почалося з 1987 року, коли в доповіді Комісії Брундтланд вперше було визначено поняття «сталий розвиток». Найбільш визначними дослідниками цих проблем вважаються Е. Вайцзеккер, Д. Медоуз, М. Месарович, Дж. Форестер та ін. Початок активних досліджень моделі сталого сільського господарства датується 1989 роком. Теоретичні та практичні аспекти переходу до сталого сільського господарства відображені в працях таких зарубіжних вчених, як В. Барнет, Г. Гарднер, Д. Медоуз, К. В. Папенова, Дж. Парр, Р. Стейнер, а також вітчизняних авторів, як Ю. С. Бережна, Б. В. Буркинський, О. О. Несвєтов, О. І. Панков, О. Л. Попова та інші. Утім дослідники здебільшого розглядали окремі аспекти сталого сільського господарства, але не торкалися комплексного питання необхідності запровадження моделі сталого сільського господарства як важливого компонента екологічної безпеки.

Метою статті є ґрунтовний аналіз поняття сталого сільського господарства та його структурних елементів, а також впливу сталого сільського господарства на досягнення глобальних цілей розвитку.

Викладення основного матеріалу. До 70-х років XX століття екологічний фактор взагалі не розглядався в контексті екологічного зростання. Концепція сталого розвитку з'явилася тоді, коли суспільство визнало приреченість існуючого типу економічного розвитку, а також переконалося у вичерпності запасів природних ресурсів і взаємозалежності еколого-економічних процесів. Поняття «сталий розвиток» вперше було визначено в 1987 році в доповіді Комісії Брундтланд під назвою «Наше спільне майбутнє» як «розвиток, що задовольняє потреби сучасного покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [1, С. 26].

Приблизно в цей же період розпочалися дослідження сільського господарства з позицій його сталого розвитку. Одне з перших визначень сталого сільського господарства було дано Американською агрономічною асоціацією (American Society of Agronomy, ASA) у 1989 році: сталим сільським господарством є «таке, що протягом тривалого часу покращує стан навколишнього середовища і природних ресурсів, від яких залежить сільськогосподарська діяльність; задовольняє людські потреби у продуктах харчування та рослинній сировині; є економічно доцільним та покращує якість життя фермерів та суспільства в цілому» [2, С.15].

У 1990 році визначення сталого сільського господарства було юридично прописано у Законі США «Про охорону сільського господарства, забезпечення продовольством і торгівлю» (Food, Agriculture, Conservation, and Trade Act, FACTA). Відповідно до цього Закону стале сільське господарство – це «інтегрована система рослинного і тваринного виробництва» [3, С. 4], яка має на меті досягнення таких довгострокових цілей: по-перше, задоволення людських потреб у продуктах харчування та рослинній сировині; по-друге, покращення стану навколишнього середовища і природних ресурсів, від яких залежить сільське господарство; по-третє, забезпечення найбільш ефективного використання невідновлюваних ресурсів і внутрішньогосподарських ресурсів; по-четверте, підтримання економічної життєздатності сільськогосподарського виробництва; по-п'яте, підвищення якості життя фермерів і суспільства в цілому.

У 1992 році на Саміті «Планета Земля» в Ріо-де-Жанейро Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО) визначила «стале сільське господарство та сільськогосподарський розвиток» таким чином: «Сталий розвиток передбачає раціональне використання і збереження природних ресурсів, спрямування технологічних і організаційних змін таким чином, щоб забезпечити постійне задоволення людських потреб нинішнього і майбутніх поколінь. Такий сталий розвиток (у сільському господарстві, лісовому і рибному секторах) забезпечує збереження землі, води, генетичних ресурсів рослин і тварин, не призводить до погіршення стану навколишнього середовища, є технічно можливим, економічно доцільним і соціально прийнятним» [4]. На нашу думку, стале сільське господарство – це підхід до сільськогосподарської діяльності, який передбачає виробництво харчових продуктів у такий спосіб, що не погіршує умов навколишнього середовища і задовольняє потреби людей у харчуванні. Реалізація такого підходу потребує збалансування виробничих, екологічних і суспільних цілей розвитку.

У 1995 році ФАО продовжила поглиблене вивчення сталого сільського господарства і надала визначення цього поняття як процесу, що задовольняє низці критеріїв. Згідно з визначенням ФАО, стале сільське господарство: «гарантує, що продукти сільського господарства задовольняють, кількісно і якісно, потреби у харчуванні нинішнього і майбутніх поколінь; забезпечує довгострокову зайнятість, достатній доход та гідні умови життя і праці для всіх зайнятих в сільськогосподарському виробництві; сприяє підтриманню і навіть збільшенню продуктивності природних, а також регенеративної здатності відновлюваних ресурсів, без порушення функціонування основних екологічних циклів і природного балансу, руйнування соціально-культурних ознак сільської громади або можливості забруднення навколишнього середовища; знижує вразливість сільськогосподарського сектору до несприятливих природних і соціально-економічних факторів та інших ризиків, зміцнює впевненість виробників у власних силах» [5].

Стале сільське господарство можна визначити в контексті трьох його основоположних складових: економічної стійкості, екологічної стійкості та соціальної відповідальності.

Економічна стійкість. Екологічні та соціальні вигоди від застосування методів сталого виробництва не завжди призводять до прямої економічної вигоди. Утім, аби бути справді стійкими, ферми повинні бути економічно рентабельними. Економічна стійкість потребує від сільськогосподарських виробників використання методів, що позитивно впливають на продуктивність фермерського виробництва. Це насамперед диверсифікація виробництва та ринків, яка допомагає зменшити фінансовий ризик, продаж продукції на місцевих ринках, що знижує витрати на доставку та паливо і відтак зменшує транспортні витрати. Ці методи поряд з екологічними вигодами сприяють підвищенню вартості ферми у майбутньому.

Національна інформаційна служба зі сталого сільського господарства США (National Sustainable Agriculture Information Service, ATTRA) визначає показники, які свідчать про досягнення фермою економічної стійкості: постійне зростання заощаджень фермерської сім'ї або чистої вартості; постійне зниження боргу фермерської сім'ї; щорічне зростання прибутковості фермерського господарства; зниження обсягів зовнішніх закупівель кормів і добрив; зменшення залежності фермера від державної допомоги [6].

Екологічна стійкість. Вирішення екологічних проблем має важливе значення для сталого сільського господарства. Екологічно стійке сільське господарство характеризується екологічно безпечною практикою ведення сільськогосподарського бізнесу, яка не тільки не завдає шкоди природним екосистемам, а й має позитивний вплив на природні ресурси і дику природу. Для забезпечення екологічної стійкості сільського господарства насамперед потрібні заходи з метою усунення екологічної шкоди (наприклад, боротьба з ерозією ґрунту або осушення водно-болотних угідь), завданої сільському господарству внаслідок застосування

неекологічних методів сільськогосподарського виробництва. Екологічно стійке сільське господарство передбачає захист, відновлення і навіть заміщення природних ресурсів, а також використання окремих видів невідновлюваних ресурсів, наприклад викопного палива.

Важливим елементом екологічно стійкого виробництва сільськогосподарських культур є здоровий ґрунт. Основними методами підвищення родючості ґрунтів, які забезпечують таке виробництво, є: по-перше, використання азотних та зелених добрив, а також продуктів переробки тварин; по-друге, мінімізація або уникнення обробки ґрунту; по-третє, збереження ґрунтового покриву круглий рік. Однак залежно від стану ґрунту оздоровлення ґрунтів може тривати не один рік. Екологічно стійке сільське господарство передбачає відмову від використання синтетичних хімічних добрив, що завдають шкоду ґрунтовому покриву. [7].

Соціальна відповідальність. Вона полягає у забезпеченні високої якості життя тих, хто працює і живе на фермі, а також місцевої громади. Іншими її аспектами є справедливе ставлення до працівників, добрі сімейні відносини всередині ферми, особисті контакти виробників зі споживачами, придбання витратних матеріалів на місцевих ринках. Позитивний вплив стійкої сільськогосподарської ферми на життя місцевої громади забезпечується через її участь у місцевих фермерських ринках та кооперативах, а також у соціальних заходах всередині громади [7].

Широке запровадження стійких методів ведення сільського господарства, а відтак і сталого сільського господарства має стати істотним внеском у досягнення так званих «цілей розвитку тисячоліття» (ЦРТ). ЦРТ – це вісім цілей глобального розвитку, офіційно встановлених на Саміті Тисячоліття в 2000 році, які мають бути досягнуті до 2015 року. Вони юридично прописані в Декларації Тисячоліття ООН [8]. Стале сільське господарство має зв’язок з усіма цілями, а відтак впливатиме на їх досягнення.

ЦРТ 1. Ліквідація крайньої бідності і голоду. Тісний зв'язок між продовольчою безпекою та сільськогосподарським виробництвом проявляється в тому, що по-перше, достатня кількість їжі є необхідною умовою для задоволення потреби населення у продуктах харчування; по-друге, надзвичайно важливим є доступ населення до продуктів харчування; по-третє, сільське господарство є основним джерелом доходу значної кількості населення світу. У сільських районах мешкають 75% бідного населення світу, де сільське господарство є найбільш важливим джерелом існування. Воно є джерелом прямого доходу землевласників, фермерських родин та інших сільськогосподарських робітників, а також опосередкованого доходу інших верств сільського населення, яке зайнято у переробленні, транспортуванні, приготуванні та продажі сільськогосподарської продукції.

ЦРТ 2. Забезпечення загальної початкової освіти. Інвестування в стале сільське господарство опосередковано сприяє досягненню цієї мети, оскільки бідні сім’ї, отримуючи більший доход, мають змогу відправити своїх дітей до школи.

ЦРТ 3. Сприяння гендерної рівності та розширенню прав жінок. Зазначений зв’язок тут полягає в тому, що саме жінки є основним джерелом робочої сили в сільському господарстві. Запровадження методів сталого сільського господарства передбачає залучення жінок до сільськогосподарського виробництва і відтак сприяє розширенню їхніх прав.

ЦРТ 4. Скорочення дитячої смертності. Важливим елементом сталого сільського господарства є диверсифікація рослинних культур. Безпека врожаю і доходів сприяє підтриманню продовольчої безпеки фермерських господарств. Це, в свою чергу, знижує недоїдання матерів і дітей, що є однією з основних причин дитячої смертності.

ЦРТ 5. Покращення охорони материнського здоров’я. Стале сільське господарство сприяє досягненню цієї мети так само, як і попередньої.

ЦРТ 6. Боротьба з ВІЛ/СНІДом, малярією та іншими захворюваннями. Зв’язок між цією ціллю і сталим сільським господарством полягає в тому, що там, же відчувається нестача трудових ресурсів через ВІЛ/СНІД та інші хвороби, методи сталого сільського господарства, які передбачають зниження трудовитрат, дозволяють фермерам виробляти достатньо продуктів для власного споживання.

ЦРТ 7. Забезпечення екологічної стійкості/сталості. Крім забезпечення продуктами харчування, методи використання земельних ресурсів у сільських районах значно впливають на забезпеченість чистою водою, зміну клімату та біологічне різноманіття. А методи ведення сільського господарства впливають не тільки на виробниче середовище фермерів і умови життя сільського населення, а й на глобальне природне середовище. Тому досягнення цієї мети можливо лише за умов сталого сільського господарства.

ЦРТ 8. Формування світового партнерства для розвитку. Сільське господарство передбачає налагодження партнерських зв'язків на різних рівнях. Глобальна торгівля сільськогосподарською продукцією має величезні обсяги. Сприяння цій торгівлі потребує створення розгалуженої виробничо-посередницької мережі (із залученням постачальників виробничих ресурсів, фермерів, продавців, переробників, транспортувальників тощо), а також наукового та правового забезпечення цієї діяльності. Однією з проблем сталого сільського господарства є включення до цієї мережі малих фермерів, особливо в умовах лібералізації сільськогосподарської торгівлі [9, С. 9 - 10].

Перехід до сталого сільського господарства неможливий без запровадження інноваційної системи сільськогосподарського виробництва. Довгострокове зростання продуктивності праці в сільськогосподарському секторі вимагає постійного технологічного прогресу, а також соціальних інновацій і нових бізнес-моделей. Інновації необхідні не тільки для підвищення ефективності ведення господарства, а й для збереження існуючих природних ресурсів та скорочення відходів.

Оцінки підвищення прибутковості завдяки проведенню науково-дослідницьких і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) в сільськогосподарському секторі вказують на дуже високу соціальну цінність сільськогосподарських НДДКР. Щорічна внутрішня норма прибутковості інвестицій у сільськогосподарські НДДКР оцінюється науковцями в діапазоні між 20% і 80% [10]. Ті країни, які активно вкладають кошти в НДДКР і одночасно інвестують в розширення виробництва, мають найбільше зростання продуктивності [11].

Хоча у всіх країнах з низьким та середнім рівнем доходів державні витрати на сільськогосподарські НДДКР значно зросли порівняло з 1980-ми рр., однак середня частка витрат на сільськогосподарські НДДКР у загальному обсязі витрат на НДДКР зменшується і в розвинутих країнах, і в країнах, що розвиваються, і в найменш розвинутих країнах. Що стосується частки витрат на сільськогосподарські НДДКР у ВВП, то, за даними на 2012 рік, найбільш високу частку мають США (4%), а в більшості найрозвиненіших країн ОЕСР вона дорівнює лише 1%. Відповідно до останньої доповіді щодо сільськогосподарських НДДКР, виданої у 2012 році, в 2008 році світовий обсяг державних витрат на сільськогосподарські НДДКР склав 31,7 млрд. дол. 51% цих витрат припадало на країни з високим рівнем доходів, а 49% – на країни з низьким та середнім рівнем доходів (найбільші частки в 13% та 7% належать Китаю та Індії) [12].

Висновки: Сільське господарство – це не лише галузь, що створює продукти харчування, а й основа екологічної безпеки Землі. Стале сільське господарство повинно бути економічно доцільним, соціально відповідальним, воно повинно сприяти збереженню земельних, водних, генетичних та інших ресурсів для майбутніх поколінь. Умовами реалізації моделі сталого сільського господарства є використання екологічно безпечних методів виробництва, максимальне використання відновлювальних ресурсів, рентабельність і гідний рівень життя виробників сільськогосподарської продукції, високий рівень життя, збереження сільського соціуму та традиційного укладу життя. Стале сільське господарство має зв'язок з усіма Цілями розвитку тисячоліття, а відтак впливатиме на їх досягнення.

Важливим фактором переходу до сталого сільського господарства є запровадження інноваційної системи сільськогосподарського виробництва, яка забезпечить довгострокове зростання продуктивності праці в сільськогосподарському секторі. Це потребує створення інноваційної інфраструктури у сільськогосподарському секторі та збільшення фінансування сільськогосподарських НДДКР з різних джерел.

Список використаних джерел:

1. Our Common Future. WCED// Oxford Paperbacks. – 1987. – P. 43.
2. American Society of Agronomy. "Decision reached on sustainable ag." Agronomy News. January, pg 15, Madison, Wisconsin – 1989.
3. Food Agricultural Conservation and Trade Act of 1990, Pub. L. No. 101-624, 104 Stat. 3359. Part 6-11. – 1990. – P. 81. [Electronic resource] – Mode of access: http://www.nationalaglawcenter.org/ assets/farmbills/1990-6.pdf
4. The concept of Sustainable Agriculture and Rural Development (SARD). [Electronic resource] – Mode of access: http://www.fao.org/docrep/W7541E/w7541e04.htm
5. FAO defines SARD. [Electronic resource] – Mode of access: http://www.fao.org/ wssd/sard/faodefin_en.htm
6. Sullivan P. Applying the Principles of Sustainable Farming. / Preston Sullivan. – ATTRA. – 2003. [Electronic resource] – Mode of access: http://www.teachlearn-online.net/aerbooks/materials/PrinciplesOfSustainableFarming.pdf
7. Keating M., Jacobsen K. Sustainable Agriculture. / Mark Keating, Krista Jacobsen // Crop Diversification and Biofuel Research Education Center. – April 2012
8. Resolution adopted by the General Assembly. United Nations Millennium Declaration. – 2000. [Electronic resource] – Mode of access: http://www.un.org/millennium/declaration /ares552e.pdf
9. Sustainet H., Uttaranchal N., Orissa A. Sustainable Agriculture. A Pathway out of Poverty for India's Rural Poor. // Deutsche Gesellschaft für Technische. – 2006. – P. 165.
10. Alston, J. The Benefits from Agricultural Research and Development, Innovation, and Productivity Growth // OECD Food, Agriculture and Fisheries Working Papers. – №31. – 2010.
11. Sustainable agriculture productivity growth and bridging the gap for small-family farms. // Interagency Report to the Mexican G20 Presidency. – 2012. – P. 86.
12. ASTI Global Assessment of Agricultural R&D Spending. // IFPRI. – 2012. – P. 17.

Ключові слова: економічна стійкість, екологічна стійкість та соціальна відповідальність, Цілі розвитку тисячоліття, сільськогосподарські НДДКР

Ключевые слова: экономическая устойчивость, экологическая устойчивость, социальная ответственность, Цели развития тысячелетия, сельскохозяйственные НИОКР

Key words: economic sustainability, environmental sustainability, social responsibility, Agricultural R&D